

RIIGI TUGITEENUSTE
KESKUS

Sihtasutus Hiiumaa Haigla
info@hiiumaahaigla.ee
Rahu tn 2b
Kärdla linn
92414, Hiiu maakond

14.05.2024

nr 11.2-5/24/472

VAIDEOTSUS

Tuginedes perioodi 2014-2020 struktuuritoetuse seaduse § 51 lõigetele 2 ja 3, tervise- ja tööministri 26.10.2022 käskkirjaga nr 131 toetuse andmise tingimuste „Hiiumaa haigla rekonstrueerimine esmatasandi tervisekeskuse rajamiseks“ punktile 7.10 ning haldusmenetluse seaduse § 85 punktile 4, **Riigi Tugiteenuste Keskus**

otsustab:

jätta Sihtasutus Hiiumaa Haigla vaie rahuldamata ja Riigi Tugiteenuste Keskuse 08.03.2024 otsus finantskorrektsiooni tegemise kohta nr 11.2-5/24/176 kehtetuks tunnistamata.

Käesoleva vaideotsusega mitte nõustumisel võib esitada kaebuse halduskohtule halduskohtumenetluse seadustiku § 47 lõike 2 kohaselt 30 päeva jooksul vaideotsuse teatavaks tegemisest arvates.

1. Vaide läbivaatamise alus ning vaide esitaja taotlus

Tulenevalt Riigi Tugiteenuste Keskuse (edaspidi RTK) 08.03.2024 otsusest finantskorrektsiooni tegemise kohta nr 11.2-5/24/176 ja lähtudes haldusmenetluse seaduse (edaspidi HMS) §-st 73, perioodi 2014-2020 struktuuritoetuse seaduse (edaspidi STS) § 51 lõikest 2 ja tervise- ja tööministri 26.10.2022 käskkirjaga nr 131 toetuse andmise tingimuste „Hiiumaa haigla rekonstrueerimine esmatasandi tervisekeskuse rajamiseks“ punktist 7.10 vaatas RTK läbi Sihtasutus Hiiumaa Haigla (edaspidi toetuse saaja või vaide esitaja) 04.04.2024 esitatud vaidest, milles vaide esitaja taotleb RTK 08.03.2024 otsuse finantskorrektsiooni tegemise kohta nr 11.2-5/24/176 (edaspidi FKO) tühistamist ning korrektsioonist loobumist.

2. Asjaolud

Tervise- ja tööministri 26.10.2022 käskkirja nr 131 alusel on rahastatud meetme 2.4. „Kättesaadavate ja kvaliteetsete tervishoiuteenuste tagamine tööhõives püsimise ja hõivesse naasmise suurendamiseks“ tegevuse 2.4.2. „Investeeringute toetamine tervisekeskuste infrastruktuuri tõmbekeskustes, tagades kättesaadavad ja mitmekülgsed tervishoiuteenused“ raames Sihtasutus Hiiumaa Haigla projekt nr 2014-2020.2.04.22-0089 „Hiiumaa haigla rekonstrueerimine esmatasandi tervisekeskuse rajamiseks“.

Eelkirjeldatud projekti raames viis toetuse saaja avatud hankemenetlusena läbi riigihanke „Hiiumaa esmatasandi tervisekeskuse Käina filiaali ehitustööd“ (viitenumber 266747), mille raames sõlmiti 01.09.2023 OÜ-ga Wolkar töövõtuleping nr 187.2/TVL-2023 (edaspidi hankeleping).

RTK tuvastas projekti kulude kontrollimisel, et hankes nr 266747 on kvalifitseeritud ja tunnistatud edukaks pakkujat, kes ei vastanud kvalifitseerimise tingimusele, mistõttu on toetuse saaja rikkunud RHS § 98 lg-t 5¹ ja RHS § 3 punktides 1 ja 2 sätestatud riigihanke korraldamise üldpõhimõtteid.

04.04.2024 esitas toetuse saaja FKO peale vaide, milles leiab, et FKO-s toodud järeldused on vastuolus kehtiva riigihangete seaduse, kohtupraktikaga ning palub tühistada korrektsiooniotsuse ja loobuda korrektsioonist. Toetuse saaja leiab, et ta ei ole rikkunud riigihangete seadust ning seetõttu puudub alus korrektsiooniotsuseks.

RTK (edaspidi ka vaide lahendaja) kontrollis vaide esitamise tähtaegsust HMS §-le 75 ning vastavust HMS § 76 ning leidis, et vaide esitati tähtaegselt ning see vastas nõuetele.

3. RTK seisukohad

3.1 Vastavalt STS § 51 lõikele 1 ja kooskõlas HMS § 83 lõikega 1 kontrollitakse vaidet läbi vaadates haldusakti andmise õiguspärasust ja otstarbekust. Haldusmenetluse seaduse §-i 54 kohaselt on haldusakt õiguspärane, kui ta on antud pädeva haldusorgani poolt andmise hetkel kehtiva õiguse alusel ja sellega kooskõlas, proportsionaalne, kaalutlusvigadeta ning vastab vorminõuetele.

3.2 Vaide asjaoludest nähtub, et vaide esitaja on seadnud kahtluse alla FKO kui haldusakti õiguspärasuse, kuivõrd vaide esitaja ei ole nõus RTK järeldusega, et rikutud on RHS § 98 lg-t 5¹ ja RHS § 3 punktides 1 ja 2 sätestatud riigihanke korraldamise üldpõhimõtteid, leides, et hankija võib kvalifitseerimisel nõuda andmete täpsustamist või parandamist tingimusel, et see nõue puudutab selliseid dokumente või andmeid, mille puhul saab objektiivselt kontrollida, et need on varasemad kui pakkumuste esitamise tähtaeg. Muuhulgas ei pea vaide esitaja FKO-d õiguspäraseks põhjendusel, et FKO-s ei ole võetud arvesse edukaks tunnistatud pakkujat OÜ Wolkar faktilist seisundit, et tingimuste täitmiseks nõutav kvalifikatsioon oli pakkujal olemas nii enne hankemenetluse alustamist, hankemenetluse ajal kui ka lepingu täitmise jooksul. Lisaks jääb vaide esitaja endale kindlaks, et kvalifitseerimistingimust ei ole valesti kohaldatud, sest kvalifitseeritud on pakkujat, kelle vastavus kvalifitseerimistingimusele on tõendatud ja kes vastab kõigile tingimustele. Niisamuti leiab vaide esitaja, et riigihangete korraldamise üldpõhimõtete käsitus RTK-l ei ole korrektne ning et vaide esitaja eelkirjeldatud seisukohti toetab ka kohtupraktika.

3.3 Vaide esitaja toob vaide punktis 2.1 välja asjaolu, et *valitseva arusaama kvalifitseerimisest, mida on kohtupraktika mitmeid kordi üle kinnitanud, kohaselt tuleks kvalifikatsiooni kontrollimisel hinnata sisulist kvalifikatsiooni, mitte eksitada end vormistuslikest vigadest. Ehk hankija võib nõuda andmete täpsustamist või parandamist tingimusel, et see nõue puudutab selliseid dokumente või andmeid, mille puhul saab objektiivselt kontrollida, et need on varasemad kui pakkumuste esitamise tähtaeg.* Selle kinnituseks on vaides viidatud kolmele Tallinna Ringkonnakohtu lahendile 3-20-1227, 3-21-2664 ja 3-22-332. Vaide lahendaja hinnangul ei saa antud otsustest käesoleva rikkumise osas mingeid järeldusi teha, kuivõrd viidatud Tallinna Ringkonnakohtu otsustes käsitletud rikkumise asjaolud on antud juhtumiga võrreldes liiga erinevad. Tallinna Ringkonnakohtu otsuses nr 3-20-1227 oli vaidlusaluseks küsimuseks see, et kas olukorras, kus hankija on küsinud majandustegevuse netokäibe andmeid 2017–2019 aastate kohta ning pakkujat esitas andmed 2016–2018 kohta, võis hankija selgituste küsimise käigus küsida ka 2019.a. kohta andmeid, kuivõrd sellised andmed olid pakkumuse esitamise ajal olemas. Tallinna Ringkonnakohtu otsuses nr 3-21-2664 luges kohus õiguspäraseks olukorra, kus hankija oli küsinud täiendavaid andmeid pakkujat poolt esitatud referentslepingute kohta ning otsuses nr 3-22-332

käsitles kohus juhtumit, kus hankija jättis pakkuja kvalifitseerimata, sest ta ei esitanud hankija nõudmisel täiendavaid tõendeid hankes pakutud masinate kasutusõiguse kohta. Eelkirjeldatud lahendeid hoolikalt lugedes joonistub välja muster, mille kohaselt on kohtud aktsepteerinud selgituste käigus esitatud täiendavaid andmeid vaid juhul, kui need puudutavad hankija poolt nõutud konkreetset infot (netokäibe andmed 2017–2019. aasta kohta) või pakkuja esialgses pakkumuses juba esitatud infot (referentslepingud/kasutatavate masinate andmed). Vaide lahendaja hinnangul ei ole vaidlusaluse rikkumise puhul tegemist kummagi olukorraga, kuivõrd antud juhul jättis pakkuja üleüldse nõutud andmed esitamata ning tegemist ei ole ka, nagu vaide esitaja on vaides märkinud, faktilise, pakkuja staatust iseloomustava tingimusega (näiteks load ja registreeringud jms majanduslikud näitajad), mida on võimalik kontrollida ilma pakkumust muutmata. Kuna tegemist ei olnud vaidlusaluse küsimuse lahendamise seisukohalt asjakohaste kohtuotsustega, siis on need finantskorrektsiooni otsuses õigustatult kõrvale jäetud ning selles osas ei ole rikutud vaide esitaja ärakuulamisõigust.

3.4 Ekslik on vaide esitaja seisukoht, et tugineda ei saa FKO-s viidatud Tallinna Ringkonnakohtu 08.07.2019 otsusele nr 3-19-631, kuivõrd antud kohtulahendis on vaidlusalune küsimus väga sarnane antud juhtumiga. Mõlemal juhul on jätnud pakkuja hankepassis märkimata hankija poolt kvalifitseerimise tingimuse täitmiseks nõutud andmed, otsuses nr 3-19-631 käsitletud hankes nõudis hankija hankepassis konkreetse veokorraldaja nime, kellele pakkuja soovib tugineda ning vaidlusalusel juhtumil on hankija muuhulgas nõudnud hankepassis ehitustööde teostamisel kaasatava ehitustööde projektijuhi nime. Sealjuures järeltas Ringkonnakohtu otsuse nr 3-19-631 punktis 16, et veokorraldaja nimi ei kuulu selliste andmete hulka, mida hankija saaks ise avalikust andmekogust vaadata, kuivõrd 1) pakkujal võib olla mitu veokorraldajat ja kõik neist ei pruugi olla kantud tegevusloale; 2)

hankijale pole teada, kas pakkuja soovib tugineda just tegevusloal kirjas olevale veokorraldajale. Ka vaidlusalusel juhul võis pakkujal olla mitu projektijuhti ning hankija ei saanud kuidagi teada seda, et pakkujal oli pakkumuse esitamise hetkel plaanis hankelepingu täitmisel kasutada just majandustegevuse registrisse kantud vastutavat spetsialisti. Kokkuvõtvalt jõudis Tallinna Ringkonnakohtu otsuse nr 3-19-631 punktis 16 järeldusele, et hankija ei saa pakkuja eest kujundada pakkumuse sisu ega pakkuja eest valida kvalifitseerimistingimuste täitmiseks vajalikke ressursse ja näitajaid.

Eeltoodust tulenevalt on vaide lahendaja seisukohal, et olukorras, kus pakkuja jätab üleüldse kvalifitseerimistingimuseks nõutud andmed esitamata, ei saa hankija hakata ise pakkuja eest tema pakkumust sisustama, eeldades, et pakkuja soovis tugineda nendele andmetele. Kuivõrd hankepassis esitatavaid andmeid käsitletakse esialgsete tõenditena pakkuja kvalifitseerimise tingimustele vastamise kohta (RHS § 104 lg 1 ja lg 2 punkt 2) ja tulenevalt RHS § 104 lõikest 6 baseerub kvalifitseerimise otsus ainult hankepassis sisalduvatel kinnitustel ja andmetel, siis ei saanud hankija hankepassis nõutud andmete esitamata jätmisel pakkujat kvalifitseerida.

3.5 Vaide punktis 2.2 heidab vaide esitaja RTK-le ette seda, et FKO-s ei ole võetud arvesse edukaks tunnistatud pakkuja OÜ Wolkar faktilist seisundit, et tingimuste täitmiseks nõutav kvalifikatsioon oli pakkujal olemas nii enne hankemenetluse alustamist, hankemenetluse ajal kui ka lepingu täitmise jooksul. Vaide lahendaja märgib, et vastavalt RHS § 98 lõikele 5¹ ei osale kvalifitseerimata jäetud pakkuja edasises riigihankes, seega saab hankija pärast RHS § 104 lõikes 6 sätestatud otsuse tegemist alustada kvalifikatsiooni sisulist kontrolli ainult nende pakkujate suhtes, kes hankepassis esitatud andmete alusel kvalifitseerusid. Antud juhul OÜ Wolkar ei kvalifitseerunud, mistõttu ei saanud vaide esitaja ka tema kvalifikatsiooni osas sisulist kontrolli teha. Seetõttu ei mõjutanud kuidagi rikkumist asjaolu, kas OÜ Wolkar tegelikult omas nõutud kvalifikatsiooni või mitte ja finantskorrektsioonis puudus vajadus seda täiendavalt analüüsida.

3.6 Eeltoodust tulenevalt ei saa vaide lahendaja, kuidagi nõustuda ka vaide punktis 2.3 toodud väitega, et kvalifitseerimistingimust ei ole kohaldatud valesti. Arvestades asjaolu, et kehtestatud kvalifitseerimistingimuses nr 1 (osa c) oli nõutud muuhulgas, et pakkuja esitaks hankepassis projektijuhi nime, siis oli võimalik vaide esitajal tulenevalt RHS § 104 lõigetest 1 ja 6

kvalifitseerida ainult sellised pakkujad, kes märkisid hankepassi vähemalt projektijuhi nime. Olukorras, kus vaide esitaja on kvalifitseerinud pakkuja, kes nõutud projektijuhi nime hankepassi ei märkinud, on seega kohaldanud valesti kvalifitseerimistingimust. Sealjuures, nagu vaide lahendaja on eespool selgitanud, ei muuda sellise pakkuja kvalifitseerimist õiguspäraseks asjaolu, et ta tegelikult nõutud kvalifikatsiooni omas. Kuivõrd Vabariigi Valitsuse 01.09.2014 määruse nr 143 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord“ (edaspidi *ühendmäärus*) § 22³ lg 5 rakendamise eelduseks on see, et pärast pakkumuste avamist on kohaldatud valesti riigihanke alusdokumentides avaldatud kvalifitseerimistingimust, siis on FKO-s rakendatud finantskorrektsiooni õiguspäraselt.

3.7 Vaide esitaja leiab vaide punktis 2.4, et FKO-s toodud põhjendustest lähtuv hankija käitumine tekitaks rikkumisi omakorda järgmiste üldpõhimõtete osas: rahaliste vahendite säästlik ja otstarbekas kasutamine, konkurentsi efektiivne ärakasutamine ning proportsionaalsuse printsiip. Kuigi OÜ Wolker kui soodsaima pakkumuse teinud pakkuja kvalifitseerimata jätmise tulemusel ei saa vaide esitaja esitatud pakkumuste hulgast kõige soodsamat pakkumust, mida võib tõlgendada vastuoluna rahaliste vahendite säästliku ja otstarbeka kasutamise põhimõttega, ei saa sellega siiski õigustada teiste riigihanke korraldamise üldpõhimõtete rikkumisi. Samasugusele järeldusele on jõudnud ka Tallinna Ringkonnakohus 28.06.2018 haldusasjas nr 3-18-657 (punkt 14): *hankija rahaliste vahendite säästliku kasutamise eesmärk ei ole iseenesest kaalukam teistest riigihanke korraldamise üldpõhimõtetest (nt läbipaistvus ja kontrollitavus ning võrdne kohtlemine)*. Lisaks ei ole vaide lahendaja hinnangul OÜ Wolker õiguspärane kvalifitseerimata jätmine toonud kuidagi kaasa riive konkurentsi efektiivse ärakasutamise või proportsionaalsuse printsiibile, kuivõrd need printsiibid on tagatud läbi hankija poolt kehtestatud asjakohaste ja põhjendatud hankes osalemise tingimustega, mitte aga nende tingimuste kohaldamisest lubamatu kõrvale kaldumisega. Seega isegi kui vaadelda kõiki riigihanke korraldamise üldpõhimõtteid kogumis, siis ei muutu sellest FKO-s toodud järeldus, et OÜ Wolker kvalifitseerimine ei olnud kooskõlas RHS § 3 p-s 1 ja 2 sätestatud riigihanke korraldamise üldpõhimõtetega st riigihanke korraldamise läbipaistvuse ja kontrollitavuse tagamise ning isikute võrdse kohtlemise nõudega.

3.8 Vaide lahendaja nõustub vaide punktis 2.4 toodud seisukohaga, et ilmne pakkuja vormistuslik eksimused ei too automaatselt kaasa kohustuse pakkuja riigihankest kõrvaldada, kuid jääb eriarvamusele selles osas, et antud juhul on tegemist just sellise olukorraga. Vaide lahendaja hinnangul ei ole vaide punktis 2.4 viidatud kohtulahend nr 3-22-1489 praeguses asjas kohalduv, kuna käsitles küsimust, kus hankija viis ekslikult pakkujate vahel läbi liisusheitmise enne kui oli allkirjastanud nende pakkujate vastavaks tunnistamise otsuse ning kus kohus tuvastas, et selline eksimused ei mõjutanud sisuliselt hanke tulemust. Kuna viidatud lahendis on vaidlusalune küsimus sootuks erinev, siis ei saa sellest kuidagi mõistlikult järeldada, et ka antud juhul, isegi kui tegemist oli pakkujapoolse eksimusega, ei too see kaasa pakkuja kõrvaldamist hankemenetlusest, liiatigi olukorras, kus on ilmne, et vaidlusalune eksimused hanketulemust mõjutab. Niisamuti ei kohaldu antud eksimusele ka vaide esitaja poolt viidatud kohtulahend nr 3-21-2664, mida on vaide lahendaja käesoleva otsuse punktis 3.3 selgitanud. Kohtulahendi nr 3-21-2664 hoolikamal lugemisel (vt punkt 34) nähtub, et Tallinna Ringkonnakohus on arvestanud otsuse tegemisel asjaolu, et *tegemist ei olnud olukorraga, kus vajalik teave oleks jäänud õigel ajal üldse esitamata*. Seega saaks antud juhul pakkuja kvalifitseerimist tema eksimusest hoolimata pidada õiguspäraseks vaid juhul, kui see eksimused hõlmaks tema poolt pakkumuses esitatud andmeid, mitte andmete esitamata jätmist tervikuna. Eelkirjeldatud praktikast on RTK lähtunud ka varasemalt.

3.9 Kokkuvõttes leiab vaide lahendaja, et vaides toodud põhjendused ning viidatud kohtupraktika ei anna alust FKO-s rakendatud finantskorrektsiooni tühistamiseks. Tegemist ei ole ka pelgalt formaalse rikkumisega, kuivõrd vaide esitaja on tunnistanud edukaks pakkuja, kes tulnuks RHS § 98 lõike 5¹ alusel hankemenetlusest kõrvale jätta, mistõttu oleks hanke tulemus tõestatult olnud teistsugune. Lisaks pole võimalik välistada, et hankes osalenuks rohkem pakkujaid, kui neile oleks

olnud teada, et hankepassis nõutud projektijuhi kohta andmeid võib esitada ka hiljem - peale pakkumuste esitamise tähtaega.

Eeltoodust tulenevalt on vaide lahendaja seisukohal, et RTK 08.03.2024 otsus finantskorrektsiooni tegemise kohta nr 11.2-5/24/176 on HMS § 54 mõttes õiguspärane ning jätab eeltoodud põhjendusel vaide rahuldamata.

(allkirjastatud digitaalselt)

Urmo Merila
peadirektori asetäitja

Koostaja: Kathy Tätte
663 2029
Kathy.Tatte@rtk.ee